

Utbildningsinspektion i Alboskolan

Grundskola årskurserna 4–6

Inledning

Verksamheten i Alboskolan har granskats och besökts den 29 och 30 januari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se (Tillsyn, Regelbunden tillsyn).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Alboskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Alboskolan intervjuades elever, personal, rektorn och föräldrar. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Alboskolan	Antal elever
Grundskola	187
Skolbarnsomsorg	25

Källa: Alboskolan

Utbildningen vid Alboskolan omfattar årskurserna 4–6. Elever och lärare arbetar i tre horisontella spår, ett spår för varje årskurs. Vid skolan finns också elever i

grundskolornas årskurser 1–6 och i skolbarnsomsorgen. Dessa verksamheter ingår inte i denna rapport utan bedöms i särskilda verksamhetsrapporter.

Alboskolan ligger i Skepplanda och tar emot elever ifrån kommunens norra delar. Eleverna som kommer till skolan i årskurs 4 har vanligtvis gått i förskoleklass och årskurserna 1–3 vid Garnvindeskolan. De flesta av Alboskolans elever fortsätter sin skolgång i årskurserna 7–9 vid Aroseniusskolan.

Helhetsbedömning

Inspektionen visar att Alboskolan har förutsättningar att bedriva en pedagogisk verksamhet med trygga elever, god arbetsmiljö och ändamålsenliga lokaler. Dock finns väsentliga områden där skolan bättre kan ta till vara de förutsättningar som finns för verksamheten, vilket bör leda till att skolan når längre i arbetet med att uppfylla de nationella målsättningarna för utbildningen. Inspektörerna bedömer att skolan har förutsättningar för en ökad måluppfyllelse både vad gäller resultatet av kunskaper och resultatet av arbetet med normer och värden. För att nå en ökad måluppfyllelse måste kvalitetsarbetet i högre grad ligga till grund för det fortsatta arbetet. Likväl måste eleverna göras medvetna om målen för utbildningen så att de kan få ökade möjligheter till inflytande över sitt eget lärande.

Undervisningen är organiserad i tre vertikala arbetslag och lärarna arbetar i de flesta fall som klasslärare. Inom något arbetslag har engelska och undervisning i naturorienterade ämnen delats upp efter ämnesbehörighet. Under de verksamhetsbesök och intervjuer med elever som inspektörerna gjorde var det tydligt att elevernas kännedom om målen i läroplan och kursplanerna var vaga. Om eleverna inte känner till vilka målen är kan de inte heller vara med och påverka sitt eget lärande. Inspektörerna ser vid klassrumsbesök att eleverna i en klass oftast arbetar med samma uppgifter och att det är läraren som planerat lektionerna utan att eleverna fått vara med och ha inflytande över sitt lärande. När så skett handlar det oftast om i vilken ordning uppgifter ska göras.

Inspektionen visar att det vid skolan finns rutiner för att följa elevernas kunskapsutveckling i svenska, engelska och matematik. Skolan använder de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik i årskurs 5. Resultaten ligger dock inte till grund för någon analys för en ökad måluppfyllelse. Inte heller är resultaten kända av lärare som undervisar i andra årskurser vid skolan och resultaten ligger inte heller till grund för en diskussion om organisation och undervisningssätt. Verksamhetsbesök och intervjuer visar att det inte sker någon systematisk kunskapsuppföljning vid skolan.

Vid skolan finns rutiner för att identifiera och ge elever i behov av särskilda stödåtgärder stöd endast i ämnena svenska, engelska och matematik. I dessa ämnen upprättas åtgärdsprogram. Skolan behöver arbeta för att förbättra innehållet i åtgärdsprogrammen, inspektörerna finner att det är svårt att förstå anledningen till de åtgärder som sätts in för elever i behov av särskilda stödåtgärder. Vid Alboskolan finns elevassistenter anställda som resurs för elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna vill påpeka vikten av att de elever som har störst behov av stöd också har tillgång till personal med pedagogisk utbildning. För skolorna i norra delen av

kommunen finns tre specialpedagoger, dock uppfattar inspektörerna att lärarna saknar specialpedagogiskt stöd i syfte att diskutera stödåtgärder och organisation inom klassen.

Inspektörerna har även granskat skolans arbete med och resultatet av arbetet med normer och värden. De flesta elever trivs vid skolan men intervjuer med föräldrar och elever visar på att klimatet kan vara ganska hårt. Verbala kränkningar är vanliga och grupperingar finns som en del elever upplever som hotande. Både elever och lärare berättar vid intervjuer att de pratar om det som händer vid skolan men att de flesta lärare inte lägger så mycket tid på att jobba främjande och förebyggande tillsammans med sina klasser. Enligt rektorn förekommer främjande och förebyggande verksamhet i klasserna exempelvis Livskunskap, MOD-dag (mångfald och dialog) en gång per år samt tjej- och killsnack.

Verksamhetsbesök visar att arbetsron och lärandemiljön skiljer sig mellan olika klasser och klassrum. För att eleverna ska få den trygga skola de har rätt till måste Alboskolan arbeta aktivt med det främjande och förebyggande arbetet kring normer och värden. Detta arbete måste bli tydligt i den likabehandlingsplan som upprättas vid skolan. Skolan måste också ta med eleverna i arbetet med likabehandlingsplanen.

Inspektionen visar att det är av yttersta vikt att rektorn tar ett övergripande ansvar för att verksamheten utvecklas. Kvalitetsarbetet vid skolan måste styras upp så att det blir tydligt för all personal vilka de gemensamma målen är. Detta för att kvalitetsarbetet ska kunna bli ett reellt verktyg för att utveckla skolans verksamhet. En kvalitetsredovisning måste upprättas vid skolan. Denna ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och vilka åtgärder skolan tänker vidta för att öka måluppfyllelsen. För genomförandet av de fastställda målen ska det enligt grundskoleförordningen finnas en arbetsplan. En sådan saknas vid Alboskolan. Inspektörerna bedömer att rektorn måste tydliggöra och arbeta för att styrdokumentens krav blir tydliga för samtlig personal vid skolan. Rektorn är enligt personal och elever väl förtrogen med verksamheten. Med tanke på att kunskapsuppdraget är centralt för skolan bedömer inspektörerna att rektorn måste ombesörja att skolan resultat utvärderas och analyseras i syfte att höja resultaten. Det finns också andra brister och förbättringsbehov på sådana områden som är rektorns ansvar. Inspektörerna bedömer därför att rektor bör utveckla sitt pedagogiska ledarskap.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Det finns elever i behov av särskilt stöd som inte får sådant stöd (4 kap. 1 § skollagen samt 5 kap. grundskoleförordningen).

4 (19)

- Skolan anordnar inte studiehandledning på modersmålet till elever som behöver det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Alboskolan bedriver inte ett tillräckligt arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling (1 kap. 2 § skollagen och 7 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling).
- Eleverna har inte medverkat i utarbetandet och uppföljningen av skolans ordningsregler (6 kap. 8b § grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Undervisning i svenska som andraspråk anordnas inte i stället för undervisning i svenska (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- För elever i särskild undervisningsgrupp saknas beslut (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).
- Skolan har inte upprättat en kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten (1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör utveckla de individuella utvecklingsplanerna.
- Undervisningen bör i större utsträckning inriktas mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.
- Skolan bör i högre grad sträva efter en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling.
- Skolan bör arbeta för att utveckla elevernas kännedom om målen för utbildningen samt för att öka elevernas inflytande över sitt eget lärande.
- Skolan bör arbeta för att utveckla kvaliteten på åtgärdsprogrammen.
- Skolan måste planera och följa upp hur eleverna erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.
- Skolan bör arbeta för att organisera lärarna så att de har utbildning för den undervisning de bedriver.
- Rektorn bör bli tydligare i sin pedagogiska ledning och i sitt ansvarstagande för att skolan som helhet når de nationella målen.
- Skolan måste upprätta en arbetsplan under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

- Skolans kvalitetsarbete bör utvecklas och systematiseras så att skolan kan vidta åtgärder för en ökad måluppfyllelse.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. *Andel elever (i procent) som bedöms ha uppnått målen i samtliga delprov vid nationella ämnesprov i årskurs 5.*

	Engelska		Matematik		Svenska	
	2005/06	2006/07	2005/06	2006/07	2005/06	2006/07
Alboskolan	82	86	80	94	81	89

Källa: Skolans statistik

Kommentar:

Skolan har rutiner för diagnostisera och följa upp elevernas kunskapsresultat i ämnen svenska, engelska och matematik. Skolan saknar rutiner för en systematisk kunskapsuppföljning i övriga ämnen i förhållande till målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Skolan gör inte heller någon bedömning av flickors och pojkars resultat sett ur ett genusperspektiv.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,

- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Denna bedömning grundar sig främst på att skolan inte har någon systematisk uppföljning av kunskapsresultaten i förhållande till målen och de nationella kursplanerna i fler ämnen än i svenska, engelska och matematik. Utvecklingssamtal genomförs regelbundet med elever och vårdnadshavare och vid detta samtal upprättas en individuell utvecklingsplan.

Inom bedömningsområdet finns följande brist och förbättringsbehov:

Uppföljning av alla ämnen

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanerna allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

Verksamhetsbesök och intervjuer med lärare och elever visar att det vid skolan saknas rutiner för att systematiskt kunna visa på varje elevs kunskapsutveckling i samtliga ämnen i förhållande till målen och de nationella kursplanerna. Inte heller analyseras elevernas samlade resultat i syfte att öka måluppfyllelsen över tid. (Se vidare avsnitt 3.3 i denna rapport under rektors ansvar).

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Vid inspektionstillfället har eleverna vid skolan individuella utvecklingsplaner. Planerna tar inte sin utgångspunkt i läroplanen och kursplanerna. I planen skriver läraren tillsammans med eleverna ner kortsiktiga mål och dessa är i huvudsak att nå målen i ämnena svenska, engelska och matematik.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med individuella utvecklingsplaner bör förbättras.

Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i 7 kap 2 § grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan

inte enbart ska vara framåtsyftande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygsliknande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen kommer att revideras med anledning av ändringen och beräknas vara färdiga under hösten 2008.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Inspektörerna bedömer att skolan inte allsidigt utvärderar elevernas kunskapsutveckling.

Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov:

Allsidig bedömning av elevernas kunskaper

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

Av intervjuer med elever och lärare framkommer att bedömningen av elevernas kunskapsutveckling i huvudsak grundar sig på elevens faktakunskaper och färdighetskunskaper. Inspektörernas intryck är att utvärderingarnas allsidighet varierar mellan de olika arbetslagen inom skolan.

Inspektörerna bedömer att lärarna i högre grad bör sträva efter en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Inspektörerna gör bedömningen utifrån att undervisningen inte i tillräckligt hög grad utgår ifrån läroplanens och kursplanernas mål. Demokratiska samverkansformer finns för eleverna via klassråd och elevråd. Enligt inspektörernas bedömning arbetar skolan inte för att öka elevernas möjlighet att påverka sitt eget lärande.

Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov.

Utbildningens inriktning

Enligt grundskoleförordningen gäller för grundskolan en läroplan. Läroplanen innehåller de övergripande målen och riktlinjerna för utbildningen. Enligt läroplanen anger mål att sträva mot inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan.

Skolan ska bland annat enligt läroplanen hos elevens utveckla nyfikenhet och lust att lära, utveckla elevens eget sätt att lära och tillit till sin egen förmåga. Läraren ska stärka elevens vilja att lära och utgå ifrån att eleverna kan och vill lära sig.

Vid verksamhetsbesök samt vid lärarintervjuer framkommer att Alboskolan saknar en gemensam inriktning på skolans arbete. Alboskolan saknar vid inspektionsbesö-

ket en aktuell arbetsplan. Lärarna och arbetslagen har olika uppfattningar om vad som styr det dagliga arbetet i skolan. Denna bild bekräftas av rektorn. Vid intervjuer med lärare och rektor framkommer att mål att sträva mot i läroplan och kursplaner inte diskuteras och inte heller ligger till grund för planering av lektioner.

Inspektörerna bedömer att läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot i större utsträckning bör ange inriktningen för skolans utbildning.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljöns samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Verksamhetsbesök och intervjuer med lärare och elever vid skolan visar att eleverna har begränsade möjligheter att påverka sitt eget lärande. Oftast är det lärarna som planerar och erbjuder eleverna ett antal val, eleverna berättar att de så gott som aldrig är med och bestämmer hur de vill lära. Intervjuer och verksamhetsbesök visar vidare att eleverna saknar kännedom om de mål att uppnå och att sträva mot som finns i läroplan och kursplaner. Lektionsbesök visar att eleverna ofta arbetar med samma uppgifter och när de är klara får de fler uppgifter av liknande karaktär.

Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att utveckla elevernas kännedom om målen för utbildningen samt för att öka elevernas inflytande över sitt eget lärande.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid upprättas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av ej godtagbar kvalitet. För att kunna nå målen i läroplanen och kursplanerna har eleven rätt till särskilda stödåtgärder i samtliga ämnen, detta erbjuds inte vid skolan. Åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av särskilda stödåtgärder. Inspektörerna bedömer dock att åtgärdsprogrammets kvalitet bör utvecklas. Vid skolan finns elever placerade i särskild undervisningsgrupp utan att beslut om sådan placering fattats enligt grundskoleförordningen. (Se vidare avsnitt 3.3 i denna rapport under rektors ansvar). Skolan erbjuder inte elever i behov av studiehandledning på modersmål detta stöd, vilket de har rätt till enligt förordningen.

Inom bedömningsområdet finns följande brister och förbättringsbehov:

Särskilt stöd

Enligt skollagen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Enligt skollag och grundskoleförordning är elevernas rätt till stöd inte begränsat till vissa ämnen utan gäller samtliga ämnen.

Skolan har rutiner för att upptäcka och arbeta med elever i behov av särskilda stödåtgärder i ämnena svenska, engelska och matematik. Åtgärdsprogram upprättas för dessa elever. Vid intervjuer med lärare och elevhälsoteam framkommer att stöd erbjuds främst de elever som inte klarat nationella ämnesproven. Vidare framkommer att det vid Alboskolan finns elever som inte får särskilt stöd trots att de behöver det. För skolorna i norra delen av kommunen finns tre specialpedagoger, dock uppfattar inspektörerna att lärarna saknar specialpedagogiskt stöd i syfte att diskutera stödåtgärder och organisation inom klassen.

Inspektörerna bedömer utifrån intervjuer och verksamhetsbesök att det vid skolan finns elever i behov av särskilda stödåtgärder som inte får stöd de är berättigade till.

Enligt grundskoleförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

Intervjuer och verksamhetsbesök visar att det finns elever i behov av studiehandledning på modersmål men som inte får detta.

Inspektörerna bedömer att skolan inte erbjuder studiehandledning på modersmål till elever som behöver det.

Särskilt stöd ska ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl, får sådant stöd i stället ges i en särskild undervisningsgrupp. Styrelsen ska efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare besluta i fråga om elevens placering i särskild undervisningsgrupp.

Alboskolan har ett antal elever placerade i en verksamhet som kallas ”Kompassen”. I denna verksamhet, som är belägen i anslutning till Aroseniusskolan, finns elever ifrån Alboskolan och Aroseniusskolan. Eleverna håller till i en särskild byggnad och det finns elever som har samtliga lektioner i Kompassen. Intervjuer och verksamhetsbesök visar att det saknas beslut för elevernas placering. (Se vidare avsnitt 3.3 Rektors ansvar).

Åtgärdsprogram

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att en elevs behov av särskilda stödåtgärder utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilda stödåtgärder är det rektorns ansvar att se till att åtgärdsprogram upprättas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet upprättas.

Åtgärdsprogram upprättas enligt rektorn och lärare för elever i behov av särskilda stödåtgärder endast i ämnena svenska, engelska och matematik. De åtgärdsprogram som inspektörerna tar del av saknar ofta tydliga kopplingar till de åtgärder som ges. Inspektörerna bedömer att åtgärdsprogrammets kvalitet bör utvecklas. Se vidare i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2008:25) för arbete med åtgärdsprogram.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av ej godtagbar kvalitet. De flesta elever är trygga vid skolan men inspektionen visar att kränkningar förekommer och att konflikter reds ut då de uppstår. Skolan bedriver dock inte något systematiskt förebyggande värdegrundsarbete. Enligt läroplanen ska personalen arbeta aktivt med att utveckla känsla för samhörighet och ansvar, visa respekt för individen och ha ett demokratiskt förhållningssätt i det vardagliga arbe-

tet. Eleverna har inte heller deltagit i elevernas framtagandet av ordningsregler eller varit delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen.

Inom bedömningsområdet finns följande brister och förbättringsbehov:

Värdegrundsarbete

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling. Enligt skollagen ska den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Verksamhetsbesök och intervjuer med elever och föräldrar visar att det förekommer verbala kränkningar och bråk mellan eleverna vid skolan. Eleverna berättar att först när något hänt pratar lärarna om det i sina klasser, det är ovanligt att diskussioner om hur man ska vara mot varandra sker utan att något hänt. Det finns dessutom en hel del oro i vissa klasser och detta skapar en otrygg studiemiljö. Det som kommer till inspektörernas kännedom bekräftas av rektorn. Enligt samtal med rektorn och lärare arbetar skolan med förebyggande insatser bland annat genom gruppstärkande övningar och kompisamtal.

Inspektörerna bedömer att skolan inte bedriver ett tillräckligt arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Skolan måste intensifiera och förbättra arbetet för att ge eleverna den trygga skolmiljö de har rätt till.

Ale kommun har inte överlämnat åt rektorerna i kommunen att upprätta likabehandlingsplaner. Avsaknaden av likabehandlingsplaner eller bristande sådana bedöms därför inte i de enskilda skol- och verksamhetsrapporterna utan en samlad bedömning sker i den övergripande kommunrapporten.

Ordningsregler

Enligt grundskoleförordningen ansvarar rektorn för att det finns ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

Alboskolan har gemensamma ordningsregler för skolan som av eleverna uppfattas som föråldrade och som de inte varit med och tagit fram eller följt upp. En del klasser har däremot regler för just dem och då har eleverna varit med och bestämt vad som ska gälla.

Inspektörerna bedömer att skolan inte har utarbetat eller följt upp skolans ordningsregler under medverkan av företrädare för eleverna.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer se till att det finns en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen ska syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och förebygga och förhindra trakasserier eller annan kränkande behandling. I planen ska planerade åtgärder redovisas och planen ska utvärderas varje år.

Skolan har en likabehandlingsplan som dock inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan. Planen saknar en specifik redovisning av verksamhetens behov, utifrån

en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. Skolans likabehandlingsplan uppvisar brister då den inte visar hur skolan under året avser att främja barns och elevers lika rättigheter utifrån skolans behov och de olika diskrimineringsgrunderna som lagen anger. Planen saknar också en vuxen – barn/elevperspektiv. Intervjuer med elever visar att de inte varit med i framtagandet av planen utan att denna har presenterats för dem i färdigt skick.

Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan. Se vidare i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Skolan ger i väsentliga delar tillgång till utbildning enligt författningarna. Skolans lokaler är ändamålsenliga och har sådan utrustning som behövs för att bedriva en tidsenlig undervisning. Vid skolan anordnas dock inte elevens val utifrån

de bestämmelser som finns i förordningen och inte heller svenska som andraspråk anordnas enligt förordningens krav. Vidare kan skolan inte ange om eleverna får det antal undervisningstimmar de har rätt till.

Inom bedömningsområdet finns följande brister:

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska styrelsen erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenligt med målen i den kursplan eller de kursplaner som fastställts för det ämne eller ämnen som utgör elevens val.

Vid intervjuer med lärare och elever framkommer att elevens val inte finns för eleverna. Vid lärar- och elevintervjuer framkommer att skolan haft en vecka som elevens val, men då har elevens möjlighet att välja varit begränsad och det finns ingen kontinuitet i att kontinuerligt ordna elevens val.

Inspektörerna bedömer att elevens val inte anordnas i enlighet med förordningens krav.

Enligt grundskoleförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk anordnas för elever om det behövs, det är rektorn som beslutar om sådan undervisning för en elev. Om så är fallet ska undervisningen anordnas i stället för svenska.

Svenska som andraspråk kan därutöver anordnas exempelvis som språkval.

Vid skolan finns rutiner för att inventera behovet av svenska som andraspråk. Intervjuer med lärare visar att de i sina klasser har elever som skulle behöva läsa svenska som andraspråk. Trots att behovet finns erbjuder skolan inte svenska som andraspråk till elever i behov av det.

Inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk inte anordnas i enlighet med förordningens krav.

Garanterad undervisningstid

Enligt skollagen omfattar det garanterade antalet undervisningstimmar 6 665 timmar i grundskolan. Av timplanen framgår utbildningens omfattning i timmar för ämnen, ämnesgrupper, språkval och elevens val.

En genomgång av timplanen vid skolan visar att eleverna inom Ale norra skolområde har 30 timmar mindre undervisning i de samhällsorienterande ämnena än timplanen föreskriver. Inspektionen visar att Alboskolans rektor inte vet hur timmarna är fördelade inom skolområdet och inte heller om eleverna får det antal undervisningstimmar de har rätt till.

Inspektörerna bedömer att rektorn måste planera och följa upp hur eleverna erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,

16 (19)

- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Skolans rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk erfarenhet. Inspektionen visar att personalens insikter i de föreskrifter som styr utbildningen, exempelvis läroplan och kursplaner, varierar.

Inom området finns följande förbättringsbehov:

Personalens utbildning

Enligt skollagen är kommunen skyldig att för undervisningen använda pedagogisk personal som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver. Undantag för endast göras om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller om det finns särskilda skäl med hänsyn till eleverna.

År 2007 var lärartätheten vid Alboskolan 6,4 lärare per 100 elever varav 6,0 med pedagogisk utbildning. I riket var lärartätheten samma år 8,4.

Personalen vid Alboskolan har pedagogisk utbildning, men vissa saknar ämneskompetens för den undervisning de bedriver. Vid skolan finns rätt ämneskompetens att tillgå, men rektorn har valt att behålla klasslärarsystemet vid organiseringen av undervisningen. Denna organisation har resulterat i att lärare undervisar i ämnen där de saknar föreskriven ämneskompetens.

Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att organisera lärarna så att de har utbildning för den undervisning de bedriver.

Inspektörerna vill vidare påpeka vikten av att de stödpersoner som finns för elever i behov av särskilda stödåtgärder har en för uppgiften adekvat utbildning.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,

- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Personalen tror att rektorn har kunskap om verksamheten vid skolan. De saknar däremot en tydlighet i rektorns sätt att leda verksamheten.

Inom bedömningsområdet finns följande brist och förbättringsbehov.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Intervjuer med personal visar att återkommande tid för pedagogiska diskussioner saknas, det är snabba lösningar som utmärker arbetet vid skolan. Varje arbetslag har en arbetslagsledare och dessa träffar rektorn 2-3 gånger per termin, men de känner att tiden inte räcker till och att de mer långsiktiga pedagogiska visionerna inte diskuteras och att det förekommer mycket lite av övergripande, pedagogiskt utvecklingsarbete. Flera av de brist- och förbättringsområden som inspektionen visar är rektorns ansvar.

Inspektörerna bedömer att rektorn bör bli tydligare i sin pedagogiska ledning och i sitt ansvarstagande för att skolan som helhet når de nationella målen.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen.

Alboskolan saknar en samlad bild av elevernas kunskapsresultat utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen i årskurs 5. Detta innebär att undervisningsmål och metoder inte kan provas för att utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav. Det är rektorns ansvar att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen.

Inspektörerna bedömer att rektorn måste utveckla arbetet med att systematiskt följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i samtliga ämnen i årskurs 5.

Rektors beslutsfattande

Särskilt stöd ska ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl, får sådant stöd i stället ges i en särskild undervisningsgrupp.

Styrelsen ska efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare besluta i fråga om elevens placering i särskild undervisningsgrupp.

Vid Ale norra skolområde finns en särskild undervisningsgrupp för elever i årskurserna 4–9, benämnd Kompassen. De elever som finns i Kompassens verksamhet kommer ifrån olika skolor och varje hemskolas rektor är ansvarig för att det fattas formellt riktiga beslut för de elever som tillhör hemskolan. Inspektionen visar att Alboskolans rektor inte har fattat de formella beslut med överklagandehänvisning som bestämmelserna kräver.

Inspektörerna bedömer att det saknas beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av ej godtagbar kvalitet.

Detta grundar sig i att skolan inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet. Skolan behöver utveckla systematik i kvalitetsarbetet genom kontinuerlig uppföljning och dokumentation av kunskapsresultat och analys av resultaten. Aktuell kvalitetsredovisning samt aktuell lokal arbetsplan saknas vid Alboskolan.

Inom bedömningsområdet finns följande brister och förbättringsbehov:

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med hemmen som med det omgivande samhället. För genomförandet av de fastställda målen ska det enligt grundskoleförordningen finnas en arbetsplan. En aktuell sådan saknas vid Alboskolan. Rektorn beslutar om arbetsplanen. Arbetsplanen ska

kontinuerligt följas upp och utvärderas.

Skolans uppföljning och utvärdering av exempelvis kunskapsresultaten och arbetet med normer och värden är inte tydligt. Skolan behöver utveckla systematik i kvalitetsarbetet genom kontinuerlig uppföljning och dokumentation av kunskapsresultat och analys av resultaten samt utveckla metoder och organisation av undervisningen i syfte att förbättra resultaten.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete behöver utvecklas och systematiseras så att skolan kan vidta åtgärder för en ökad måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer bland annat att skolan måste upprätta en arbetsplan och denna ska tas fram under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Inspektionen visar att Alboskolan inte upprättat någon kvalitetsredovisning för läsåret 2006/2007. Enligt rektorn är skälet till detta att tiden inte räckt till. I kvalitetsredovisningen ska uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas.

Inspektörerna bedömer att skolan saknar en aktuell kvalitetsredovisning. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

2008-10-17 Göteborg

Karin Widlund

Lena von Platen